

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Tdo/31/2022
Identifikačné číslo spisu: 4219010173
Dátum vydania rozhodnutia: 08.02.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Martina Zeleňaková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:4219010173.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martiny Zeleňakovej a sudcov JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Dušana Krč-Šeberu, v trestnej veci obvineného F. A., pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. d) Trestného zákona, na neverejnom zasadnutí konanom 8. februára 2023 v Bratislave, o dovolaní obvineného F. A. proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 9. decembra 2020, sp. zn. 1Tos/124/2020, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. f) Trestného poriadku dovolanie obvineného F. A. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Uznesením Okresného súdu Komárno (ďalej aj „súd prvého stupňa“ alebo „okresný súd“) zo 6. augusta 2020, sp. zn. 17Nt/2/2019 bol podľa § 399 ods. 2 Trestného poriadku zamietnutý návrh navrhovateľky K. A. (ďalej tiež „navrhovateľka“), narodenaj X. S. XXXX, bytom P., H. XXX a odsúdeného F. A. (ďalej aj „obvinený“ alebo „dovolateľ“), narodeného X. O. XXXX, trvale bytom P., H. XXX, t.č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody v Hrnčiarovciach nad Parnou, na povolenie obnovy konania, ktoré sa skončilo rozsudkom Okresného súdu Komárno z 20. októbra 2016, sp. zn. 11T/66/2014 v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre z 12. januára 2017, sp. zn. 4To/98/2016, pretože neboli zistené podmienky obnovy konania podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku.

Krajský súd v Nitre (ďalej tiež „krajský súd“) uznesením z 9. decembra 2020, sp. zn. 1Tos/124/2020 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosti obvineného a navrhovateľky zamietol.

Proti naposledy uvedenému uzneseniu krajského súdu podal obvinený F. A. vo svoj prospech, prostredníctvom svojej obhajkyne JUDr. Kláry Decsiovej, advokátky so sídlom v Nových Zámkoch, Radničná 4, dovolanie, a to z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. h), písm. i) Trestného poriadku.

V písomných dôvodoch podaného dovolania poukazujúc na dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. h), písm. i) Trestného poriadku vyjadril názor, že mu bol uložený trest mimo zákonom stanovenej trestnej sadzby, pričom rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku

alebo na nesprávnom právnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, v dôsledku čoho došlo rozhodnutiami súdov nižšieho stupňa k porušeniu ustanovení § 2 ods. 2, ods. 8, ods. 11 Trestného poriadku v jeho neprospech. Zdôraznil, že trvá na dovolacích dôvodoch uvedených v jeho podaní zo 6. augusta 2021, s ktorými sa stotožnil aj jeho obhajca a upriamil pozornosť na skutočnosť, že mu Okresný súd Komárno rozsudkom z 20. októbra 2016, sp. zn. 11T/66/2014 uložil trest za trestný čin podľa § 208 ods. 2 Trestného zákona za použitia § 38 ods. 2, ods. 5 Trestného zákona vo výmere 11 rokov, pričom k použitiu ustanovenia § 38 ods. 5 Trestného poriadku došlo z dôvodu, že bol rozsudkom Krajského súdu v Nitre z 21. októbra 2002, sp. zn. 1T/45/2001 odsúdený za trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 2 Trestného zákona (zákona č. 140/1961 Zb.), za ktorý mu bol uložený trest vo výmere 11 rokov a 6 mesiacov, z výkonu ktorého bol podmienene prepustený, avšak v skúšobnej dobe podmienene prepustenia sa neosvedčil, a preto mu bol uznesením Okresného súdu Trnava z 25. júla 2017 nariadený výkon zvyšku trestu, a to po právoplatnom skončení trestnej veci vedenej na Okresnom súde Komárno sp. zn. 11T/66/2014, pričom touto podstatnou skutočnosťou sa súde nižšieho stupňa pri skúmaní jeho návrhu na povolenie obnovy konania nezaoberali, hoci podstatným spôsobom, podľa jeho názoru, ovplyvňuje jeho postavenie. Okresný súd Komárno rozhodnutím z 20. októbra 2016, sp. zn. 11T/66/2014, pri stanovení výšky trestu, porušil, podľa názoru obvineného, základné zásady trestného konania spočívajúce v tom, že do základných ľudských práv a slobôd možno zasahovať iba v miere nevyhnutnej na dosiahnutie účelu trestného konania, za súčasného rešpektovania dôstojnosti osôb, ich súkromia s tým, že nikoho nemožno stíhať za trestný čin, za ktorý už bol právoplatne odsúdený. Použitím ustanovenia § 38 ods. 5 Trestného zákona v rámci ukladania trestu odňatia slobody vo výmere 11 rokov v predmetnej trestnej veci, zároveň následným rozhodnutím o neosvedčení sa v skúšobnej dobe a nariadením výkonu zvyšku trestu odňatia slobody v inej trestnej veci, bol, podľa názoru obvineného, za skutok spáchaný v tejto trestnej veci opakovane postihnutý, čo nie je v zmysle zákonných zásad trestného konania prípustné. Súdom nižšieho stupňa ďalej vyčítal, že pri ukladaní trestu nezohľadnili zásadu jeho individualizácie vyjadrenú v ustanovení § 39 ods. 1 Trestného zákona, a to napriek negatívnym dopadom uloženého trestu na záujmy, práva a potreby maloletého dieťaťa. Opakovane argumentoval tým, že súde nižšieho stupňa sa pri rozhodovaní o jeho návrhu na obnovu konania nevysporiadali s jeho tvrdeniami ohľadom neprimeranosti a potreby individualizácie trestu, ktorý mu bol uložený, čím porušili jeho právo na spravodlivý súdny proces, ktoré by malo byť, podľa jeho názoru, dôvodom pre vyhovie ním podanému návrhu na obnovu konania, keďže zásadným spôsobom ovplyvnilo jeho postavenie. V súvislosti s požiadavkou primeranosti a potreby individualizácie trestu poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4To/2/2013, Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 4022/2018, II. ÚS 2027/2017, Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 305/2009, II. ÚS 46/2015, PL ÚS 106/2011, I. ÚS 311/2017, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Tost/30/2013, 8Sža/8/2009.

Na základe vyššie uvedených dôvodov navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil, že uznesením Krajského súdu v Nitre z 9. septembra 2020, sp. zn. 1Tos/124/2020 v spojení s uznesením Okresného súdu Komárno zo 6. augusta 2020, sp. zn. 17Nt/2/2019 bol porušený zákon v ustanovení § 2 ods. 2, ods. 8 a 11 Trestného poriadku v neprospech dovolateľa, podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil napadnuté uznesenie Krajského súdu v Nitre z 9. septembra 2020, sp. zn. 1Tos/124/2020 v spojení s uznesením Okresného súdu Komárno zo 6. augusta 2020, sp. zn. 17Nt/2/2019 a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal Okresnému súdu Komárno, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Dovolanie podané obhajkyňou obvinený doplnil viacerými vlastnoručne písanými podaniami, v ktorých poukazujúc na Ústavu Slovenskej republiky, medzinárodné zmluvy, Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, judikatúru tuzemských aj zahraničných súdov, zdôrazňoval potrebu dodržiavania základných ľudských práv a slobôd ako medzinárodných štandardov. Dôvodil, že súde nižšieho stupňa v jeho trestnej veci, podľa jeho názoru, pochybili, keď mu ukladali trest s použitím § 38 ods. 5 Trestného zákona, pretože mali postupovať podľa § 38 ods. 4 Trestného zákona, pričom takýmto postupom mu bol uložený neprimerane prísny trest odňatia slobody s tým, že uvedené pochybenie nebolo odstránené ani v konaní o obnove konania pod sp. zn. 17Nt/2/2019, ale ani v konaní o dovolaní pod sp. zn. 3Tdo/21/2019. Vyjadril názor, že v jeho trestnej veci bol naplnený dovolací dôvod podľa

ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku zdôrazniac, že ani Ústavný súd Slovenskej republiky, ale ani Najvyšší súd Slovenskej republiky nestoja mimo rámca čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“). Poukazujúc na čl. 6 a čl. 8 Dohovoru, judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky namietal potrebu dodržiavania práva na spravodlivý súdny proces a zdôraznil povinnosť súdov rozhodovať nezávisle a nestranne. Tvrdil, že sudy nižšieho stupňa v jeho trestnej veci ignorovali a bagatelizovali ustanovenia § 34 ods. 1, ods. 2, ods. 3, ods. 4 Trestného poriadku, pričom opomenuli okolnosti prípadu a pomery obvineného, čo podľa jeho názoru spôsobilo, že nebola vyvážená tzv. spravodlivá rovnováha, pritom ani krajský súd, ale ani okresný súd sa s týmito otázkami nevysporiadali. Vo svojich podaniach poukázal ešte na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 284/2011 zo 6. októbra 2011 pripúšťajúceho podať dovolanie aj proti obnove konania, vo vzťahu k ukladaniu súhrnného, úhrnného a spoločného trestu aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Tdo/25/2019 a 1Tost/22/2015 a argumentoval ďalej, že podľa Európskeho súdu pre ľudské práva (i keď v civilných sporových veciach), je obnova konania vždy možná, pokiaľ v konaní došlo k justičnému omylu, závažnej vade konania, zneužitiu právomoci, zjavnému pochybeniu pri aplikácii hmotného práva alebo k akémukoľvek inému závažnému dôvodu vyplývajúcejmu zo záujmov spravodlivosti. V nadväznosti na to poukázal na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 9. júna 2015 vo veci PSMA, spol. s r.o. proti Slovenskej republike č. 42533/11, čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a vyjadril názor, že možnosť podať dovolanie aj proti obnove konania v spojení s ukladáním trestu je daná, pretože nikto by nemal byť zbavený svojich základných práv a účinné prostriedky nápravy musia existovať vždy tam, kde došlo k zásahu do týchto práv. Záverom poukázal ešte na ďalšie rozhodnutia týkajúce sa práva na spravodlivý proces a práva na súdu ochranu, a to rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. novembra 2017, sp. zn. 4Tdo/57/2016, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 27. januára 2022, sp. zn. III. ÚS 368/2020, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 30. novembra 2021, sp. zn. III. ÚS 412/2020, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. januára 2020, sp. zn. 3To/4/2019. Vo svojich podaniach obvinený ďalej namietal porušenie jeho práv, z dôvodu, že sudy nižšieho stupňa pri výmere trestu odňatia slobody neprihľadali na jeho osobné pomery, čo malo za následok uloženie exemplárneho trestu, ktorý mal negatívny vplyv na jeho dieťa.

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Komárno (ďalej tiež „prokurátor“), ktorý uviedol, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu v konaní o návrhu na povolenie obnovy konania, ktoré skončilo zamietnutím návrhu uznesením Okresného súdu Komárno zo 6. augusta 2020, sp. zn. 17Nt/2/2019 s tým, že obvinený taktiež napadol uznesenie Krajského súdu v Nitre z 9. decembra 2020, sp. zn. 1Tos/124/2020, ktorým bola zamietnutá sťažnosť proti prvostupňovému rozhodnutiu. S poukazom na § 368 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku konštatoval, že dovolanie bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky obvineným podané dovolanie podľa § 382 písm. f) Trestného poriadku odmietol.

Obvinený v replike k vyjadreniu prokurátora uviedol, že podľa jeho názoru prokurátor ústavne neudržateľným spôsobom interpretoval podmienky dovolania a pri ich posudzovaní nevzal do úvahy Dohovor, opakovane namietal porušovanie jeho práv v súvislosti s uloženým trestnom odňatia slobody, ktorý, podľa jeho názoru, nezohľadňuje jeho pomery ani okolnosti prípadu a v tejto súvislosti poukazoval na judikatúru zaoberajúcu sa problematikou ukladania a primeranosti trestov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolacích (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní posúdil naplnenie procesných podmienok pre podanie dovolania a zistil, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, pretože bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

Podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo ak boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371.

V zmysle § 368 ods. 2 Trestného poriadku ak tento zákon neustanovuje inak, rozhodnutím podľa odseku

I sa rozumie

- a) rozsudok a trestný rozkaz,
- b) uznesenie o postúpení veci okrem uznesenia o postúpení veci inému súdu,
- c) uznesenie o zastavení trestného stíhania,
- d) uznesenie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania,
- e) uznesenie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania spolupracujúceho obvineného,
- f) uznesenie o schválení zmiernosti a zastavení trestného stíhania,
- g) rozhodnutie o uložení ochranného opatrenia,
- h) rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol.

Podľa § 371 ods. 2 Trestného poriadku minister spravodlivosti podá dovolanie okrem dôvodov uvedených v odseku 1 aj vtedy, ak napadnutým rozhodnutím bolo porušené ustanovenie Trestného poriadku alebo osobitného predpisu o väzbe, Trestného zákona alebo Trestného poriadku o podmiennečnom prepustení odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody, o výkone trestu, ktorého výkon bol podmiennečne odložený, o výkone zvyšku trestu po podmiennečnom prepustení alebo o výkone náhradného trestu odňatia slobody, ktorý bol uložený popri peňažnom treste.

Z citovaných ustanovení je zrejmé, že dovolanie je jedným z mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré možno podať iba proti takzvaným meritórnym rozhodnutiam, teda rozhodnutiam vo veci samej, ktorými sa trestné stíhanie končí, a ktoré sú výslovne vymenované v ustanovení § 368 ods. 2 Trestného poriadku. Prípustnosť dovolania teda nie je možné vyvodzovať len z izolovaného znenia ustanovenia § 368 ods. 1 Trestného poriadku bez súčasného použitia jeho odseku 2, pretože naposledy spomínané ustanovenie (§-u 368 ods. 2 Trestného poriadku) na odsek 1 výslovne odkazuje.

Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným a záväzným rozhodnutiam súdov predstavuje výrazný zásah do právnej istoty a stability právnych vzťahov v právnom štáte, preto je jeho použitie len mimoriadne, výnimočné a je obmedzené na nápravu len tých najzásadnejších väd, ktoré by svojimi dôsledkami mohli zásadne ovplyvniť trestné konanie [primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod číslom 57/2007]. Preto dovolanie nie je prípustné voči všetkým rozhodnutiam vydávaným v priebehu celého konania ale len, ako to už bolo vyššie uvedené, proti meritórnym rozhodnutiam výslovne vymenovaným v § 368 ods. 2 Trestného poriadku.

S ohľadom na už spomínanú mimoriadnosť a výnimočnosť dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku vecnému preskúmaniu napadnutého rozhodnutia bráni predchádzajúce zistenie, že dovolanie bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému tento mimoriadny opravný prostriedok nie je prípustný.

V prejednávanej veci podal obvinený F. A. dovolanie proti uzneseniu krajského súdu, ktorým bolo právoplatne rozhodnuté o jeho návrhu a návrhu poškodenej na povolenie obnovy konania. Z ustanovení § 368 ods. 2, § 371 ods. 2 Trestného poriadku, ale ani iných ustanovení Trestného poriadku však nevyplýva prípustnosť podania dovolania proti uzneseniu o zamietnutí návrhu obvineného na povolenie obnovy konania a ani proti uzneseniu o zamietnutí sťažnosti obvineného proti takémuto uzneseniu.

Podľa § 382 písm. f) Trestného poriadku odvolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, odmietne dovolanie, ak bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

Keďže dovolanie obvineného F. A. bolo podané proti rozhodnutiu súdu, proti ktorému jeho podanie nie je prípustné, najvyššiemu súdu nezostávalo nič iné, len podané dovolanie na neverejnom zasadnutí bez preskúmania veci podľa § 382 písm. f) Trestného poriadku odmietnuť.

Nad rámec uvedeného len pre úplnosť najvyšší súd dodáva, že ústavný súd v obvineným namietanom

rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 284/2011 posudzoval možnosť podania dovolania proti právoplatnému rozhodnutiu v konaní o návrhu na povolenie obnovy konania k 4. augustu 2010, kedy najvyšší súd svojím rozhodnutím sp. zn. 4Tdo/28/2010 konštatoval, že dovolanie proti takémuto rozhodnutiu nie je prípustné poukazujúc na ustálenú súdnu prax najvyššieho súdu prezentovanú rozhodnutím najvyššieho súdu publikovaným v Zbierke pod číslom 19/2007.

Podľa § 368 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku v znení účinnom k 4. augustu 2010

- (1) Dovolanie možno podať proti rozhodnutiu súdu, ktorým bola vec právoplatne skončená.
- (2) Dovolanie nemá odkladný účinok.

Trestný poriadok v znení k 4. augustu 2010 teda výslovne neuvádzal, ktoré rozhodnutia je potrebné považovať za rozhodnutia, ktorým bola vec právoplatne skončená, pričom ich vymedzenie publikovaným súdnym rozhodnutím považoval ústavný súd za reštriktívne.

Novelou Trestného poriadku, teda zákonom číslo 262/2011 Zb. však bolo ustanovenie § 368 ods. 1 a ods. 2 zmenené tak, že v ňom boli výslovne vymenované rozhodnutia, proti ktorým je možné dovolanie podať (tak ako je to vyššie citované) s tým, že medzi ne rozhodnutie o návrhu na povolenie obnovy konania, a to ani v spojení s ustanovením § 371 ods. 2 Trestného poriadku nepatrí, preto obvineným namietané rozhodnutie ústavného súdu nie je už v súčasnosti na tento prípad použiteľné.

Na základe vyššie uvedených dôvodov preto senát najvyššieho súdu jednomyseľne rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.